

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың

Ғылыми-әдістемелік кеңесінің

«_22_» _06_____ 2020 ж. мәжілісінің

№_6_ хаттамасымен бекітілген

Оқу ісі жөніндегі проректор

Хикметов А.К.

**«8D02208– Түркітану»
МАМАНДЫҒЫ БОЙЫНША
PhD-ға АРНАЛҒАН
ОҚУҒА ТҮСУ ЕМТИХАНДАРЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ**

АЛМАТЫ 2020

Бағдарлама «6D021200– Тюркология» мамандығы бойынша мемлекеттік жалпы білім беру стандарттарына сәйкес жасалынды.

Бағдарламаны құрастырғандар: Түрксой кафедрасының аға оқытушылары ф.ғ.к. Қортабаева Г.Қ., PhD Қуанышбаев Е.А.

Бағдарлама Түрксой кафедрасының отырысында қарастырылды
№ _____ хаттама, _____ 2020 ж.
Кафедра меңгерушісі _____ Қыдырбаева Ү.Т.

Факультеттің әдістемелік бюросында мақұлданды
№ ____ хаттама, _____ 2020ж.
Әдістеме бюросының төрағасы _____ Абуова А.Т.

Ғылыми кеңесінің отырысында бекітілді
№ ____ хаттама, _____ 2020 ж.

Ғылыми кеңестің төрағасы,
факультет деканы _____ Палтөре Ү.М.

Ғалым хатшы _____ Мырзабекова Б.

МАЗМҰНЫ

1. Мамандық бойынша оқуға түсу емтиханының мақсаты мен міндеттері

Осы бағдарлама мамандық бойынша өткен білім деңгейіне сәйкес типтік оқу бағдарламасының мазмұнына сүйене отырып құрастырылады. Бағдарламада қазіргі түркітанудың жалпы теориялық сұрақтарымен қатар түркі тілдерінің жалпы теориялық мәселелерін, сондай-ақ халықаралық қатынастар пәні бойынша сұрақтарды қамтиды.

«6D021200 – Түркітану» мамандығы бойынша докторантураға түсу емтиханының ұйымдастырылу мақсаты – мамандық бойынша абитуриенттің теориялық және практикалық ыңғайының деңгейін анықтау.

Оқуға түсу емтиханының міндеттері.

Емтиханның негізгі міндеттері төмендегі жағдайларды анықтауға бағытталады:

- Абитуриенттерді түркітану ғылымына және педагогикалық іс-әрекетіне бағытталған теориялық және практикалық даярлыққа икемдеу;
- Ұйымдастыру машықтарын қалыптастыру және түркі дүниесімен байланысты гуманитарлық білім саласындағы зерттеу машықтарын қалыптастыру;
- Өзін-өзі жетілдіру және өзіндік шешімдер қабылдай алу қабілеттерін дамыту;
- Абитуриенттерді түркітану бойынша өзекті мәселелерді білуге тарту;
- Ғылыми мақалалар мен тағы басқа ғылыми еңбектерді сараптауға үйрету мен оларды аудармалауға бейімдеу және т.б.

2. Докторантураға түсушілердің даярлық деңгейіне қойылатын талаптар

Абитуриент білуі тиіс:

- ✓ Түркітанудың негізгі ғылыми-әдістемелік және қолданбалық принциптерін, сондай-ақ, түркітанушы маманға кәсіби күзіреттілігі бойынша қойылатын талаптарына сәйкес әр түрлі саладағы іс-әрекеттерге бейімділік;
- ✓ Түркі тілдерінің, әдебиетінің, тарихы мен мәдениетінің қалыптасу жолдары мен түркілердің шаруашылық іс-әрекеті мен өмір сүру ортасында қалыптасқан құндылықтары мен салт-дәстүрлерінің ортақ мәдени мұраға тоғысатынын білу;
- ✓ тарихи және мәдени бағытта түркітанудың пән ретінде даму үрдістерінің тарихи жолын бағамдай білу;
- ✓ түркі әлемінің үлгісі, оның қалыптасу тарихы және әлеуметтік-мәдени, этномәдени және тілдік құрамдас бөліктерінің жалпыфилософиялық негіздерін түйсіну;
- ✓ Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердің халықаралық қарым-қатынастарының теориялық-әдістемелік негіздерін білу;

- ✓ қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің еуразия кеңістігіндегі халықаралық қатынастары жүйесінің қалыптасуы мен дамуын білу;
- ✓ еуразия кеңістігіндегі қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің геосаяси бағыттарына ресей, ағылшын, американдық теориялардың ықпалын білу;
- ✓ қазіргі түркі тілдес мемлекеттердегі пантүркизм идеясының еуразия кеңістігіндегі халықаралық қатынастардың жүйесіне тигізер әсерін білу;
- ✓ еуразия кеңістігіндегі қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің ықпалдасу үрдісінің үдерістері мен келешегін бағамдау;
- ✓ еуразия кеңістігіндегі қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің ықпалдасу үрдістеріндегі ТМЫК-ның рөлі;
- ✓ ТМЫК-ғы Түркия мен Қазақстанның рөлі;
- ✓ еуразия кеңістігіндегі қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің мемлекет аралық және ұлтаралық қақтығыстарын реттеудегі ТМЫК-ның рөлі;
- ✓ Түркия мен басқа да түркі тілдес мемлекеттердің экономикалық, мәдени және әскери-саяси сала аясындағы Түркия мен өзге де түркі тілдес мемлекеттердің орны;
- ✓ еуразия кеңістігіндегі қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің геосаяси үрдістеріндегі Ресей, АҚШ, НАТО және ЕО рөлі.

Абитуриент қолдана білуі керек:

- ✓ Өз бетімен қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің дүниетанымына, дініне, әдебиеті мен тарихына, тілі мен мәдениетіне қатысты әдебиеттерді сараптап, саралай және талдай алуын;
- ✓ Өзінің ғылыми және кәсіби нәтижелерін болжамдауды;
- ✓ Өз еркімен іс-әрекет жасау мен ұйымдастырудың әдістерін;
- ✓ Қазіргі таңдағы түркі мәдениетінің үрдістері мен оның ерекшеліктерін;
- ✓ еуразия кеңістігіндегі қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің халықаралық қатынастар жүйесінің үдерісі мен келешегін айғақтауды;
- ✓ Түркі тілдес халықтардың қазіргі қоғамда саяси-әлеуметтік және мәдени компоненттерінің негізінде ықпалдасуының бағыттарына талдауды; сондай-ақ, лингвистикалық, әдебиеттанымдық, мәдениеттанымдық және әлеуметтік зерттеулерді жүргізуде;
- ✓ Еуразия кеңістігіндегі қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің ықпалдасу, геосаяси үрдістерін, сонымен қатар мемлекетаралық және ұлтаралық қақтығыстарды шешудің жолын болдамдай білу машықтарын;
- ✓ Түркітанымдық кәсіби, ғылыми-педагогикалық іс-әрекеттерде, түркітанудың ғылыми мәселелерін шешуде, мәдениетаралық коммуникацияның ақпараттық-ізденушілік және жеке кәсіби қалыптасуда

3. Білім бағдарламасының пререквизиттері

1. Түркітану теориясы мен әдістемесінің негіздері
2. Түркі тілдеріндегі лексика-фразеологияның негіздері
3. Қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің халықаралық қатынастары

Оқуға түсу емтиханының формасы – ауызша, жазбаша, аралас емтихан. Абитуриенттер емтихан билетінің сұрақтарына жауапты парақтарға жазып, оны ауызша айтып береді. Апелляция болған жағдайда оны қайта қарауға парақтағы жазбаша жауап негіз болады.

4. Емтихан тақырыптарының тізбесі

«Түркітану ғылымының теориясы мен әдістемесінің негіздері»

1. Түркітану ғылымының зерттеу аспектісі: тіл, тарих әдебиет, фольклор мен мәдениет

Түркітанымдық зерттеулердің негізгі мәселелері мен методологиясы;
Түркі ауыз әдебиетінің зерттелу мәселелері;
Түркі жазба ескерткіштерін зерттеудің әдістемелері;
Түркі жазба ескерткіштерін синхронды-диахронды зерттелуі;
Түркілік болмысты дәуірлеу мен сыныптандыру мәселелері

2. Түркітану ғылымының дамуына ықпал еткен ғылыми зерттеу институттары мен орталықтары.

Батыс Европалық түркітану ғылыми-зерттеу орталықтары мен институттары;
Орыс шығыстанушылары мен ориенталисттері мектебі;
Неміс және Венгер мектептері мен ғылыми-зерттеу орталықтары;
Орта Азия және Таяу Шығыс ғылыми-зерттеу орталықтары мен институттары.
Түркия ғылыми-зерттеу орталықтары мен институттары

3. Түркі жазба ескерткіштерінің зерттелу мәселелері.

Орхон-Енесей жазба ескерткіштерінің зерттелуі мен әдістері;
Орта Ғасыр жазба ескерткіштерін зерттеу методологиясы;
Көктүрік және ұйғыр жазба ескерткіштерінде жазу мәселелері;
Қарахандық, қыпшақ және шағатай дәуірлері жәдігерлері

4. Түркі әдебиеті, фольклорының зерттелу мәселелері.

Түркі халықтарының әдебиеті мен тарихи кезеңдері;
Түркі халықтарының ауыз әдебиеті;
Ислам дәуірінен бұрынғы халық ауыз әдебиеті;
Ислам дәуірі Түркі әдебиеті;
Түркі әдебиетінің кешенді түрде зерттеу методологиясы

5. Түркі жазба ескерткіштерін зерттеу әдістемелері.

Жазба ескерткіштерді зерттеуде иновациялық технологиялар;
Ескерткіштерді диахрондық-синхрондық зерттеу әдістері;
Тарихи ескерткіштері кезеңдік және ареалдық салыстырмалы зерттеу әдістері;
Түркі тілдерін лексикалық базасын салыстырма-салғастырма методы арқылы сыныптау;
Түркі тілі тарихыны дәуірлеу мәселесінде методологиялық көріністері

6. Түркітану ғылымында түркі халықтарының тарихы.

Түркі халықтарының тарихыны дәуірлеу мәселесі;
Әлем мәдениетінде түркі тарихының орны мен зерттелуі;
Түркі тарихының зерттелуінде қолданылған методологиялық тұжырымдамалар;
Түрік мемлекеттерінің тарихи, саяси және әлеуметтік дамуы;
Тарихта түркі мемлекеттері мен саяси-экономикалық күшінің зерттелуі

7. Түркі тілдер семьясы мен олардың географиялық таралуы.

Түркі фонологиясын зерттеудегі ареалдық лингвистиканың әдістері;
Шағын түркі этностарының тілі, оларды белгілеу мен зерттеудің міндеттері;
Түркілік тілдік топтар мен олардың бөлу критерияларының теориясы;
Түркі тілдерінің классификациясында қолданылған методологиялық ұстанымдар;

8. Агглютинативті тіл ретіндегі түркі тілдерінің жалпы типологиялық ерекшеліктері.

Әлем тілдері және Түрік тілінің құрылымдық грамматикалық жүйесі;
Орал-Алтай тілдік семьяның зерттелуі мен теориялық негіздері;
Түркі тілдерінің құрылымдық жүйесін зерттеу әдіснамалары;
Соңнан жалғамалы тілдердің түбіртек негіді лексико-морфологиялық қорының зерттелу методологиялары;
Тарихи және заманауи түркі тілдерінің сыртқы ықпалдар әсерінен өзгерістері

9. Түркі тілдерінің қалыптасуы мен дамуы кезеңдері.

Түркі тілі тарихында дәуірлеу әдістері мен жолдары;
Көне түркілік жәдігерлерді зерттеу методологиясы;
Түркі жазба ескерткіштерін тілдік принциптер негізінде кезеңдерге бөлу әдіснамасы;
Жазба ескерткіштерді кезеңдік талдау жүргізуде ареалдық және грамматикалық салыстыру әдістері;
Түркі тілдерінің инновациялық зерттеу әдістерінің теориясы

10. Түркі мемлекеттерінің саяси-географиялық дамуының зерттелуі.

Тарихы түркі мемлекеттері мен саяси-географиялық дамуы;
Көктүрік империясының мен саяси-географиялық дамуын зерттеу әдістері.
Ұйғыр түркі мемлекеті, мәдениеті, саясаты мен тарихының зерттелуі;
Тарихи түркі мемлекеттерінің ареалдық орны мен көңсі мәдениеттерге саяси ықпалы;

Қазіргі түркі мемлекеттерінің саяси-экономикалық ықпалдастықтары

11. Әлем өркениетінде түркі мәдениетінің орны.

Әлем өркениетінде түркі мәдениетінің ықпалы;
Түркі мәдениетін кешенді зерттеу методологиясы;
Түркітану ғылымында мәдениет және өркениет мәселесінің қолға алынуы;
Түркі мәдениетіне ықпал еткен мәдени ағымдар;
Түркі мәдениетін зерттеудің теория-методикалары

12. Түркі тілінің генеалогиялық, типологиялық тұрғыдан зерттелуі.

Әлем тілдері және түркі тілінің генеалогиялық құрылымы;
Түркілік лексикалық кластердің айқындалуында типологиялық әдіснамалар;
Алтай тілдік жанұясының типологиялық тұжырымдамалары мен ұстанымдары;
Оғыз, қыпшақ, қарлұқ және сібір түркі тілдік топтарының теориялық негіздері;
Түркітану ғылымында тілдік генеалогия мәселесінің теориясы

13. Түркі тілдері классификациясының нұсқалары.

А. Н. Самойлович, В. В. Богородицкий, С. Е. Малов классификациялары;
Шетел түркітанушыларының классификациялық тәжірибелері (И. Бенцинг, К. Менгес);
Н. А. Баскаков классификациясының принциптері;
Түркі тілдері даму тарихын дәуірлеудегі негізгі принциптер;
Түркі тілдері классификациясында қолданылған методологиялық ұстанымдар

14. Түркі тілдері даму кезеңдерін дәуірлеу.

Түркі тілдері дамуындағы хунн дәуірі;
Түркі тілдері дамуындағы көне түркі дәуірі;
Түркі тілдері дамуындағы алтай дәуірі;
Түркі тілдері дамуындағы орта ғасыр дәуірі;
Түркі тілдері дамуында заманауи көзқарастар мен тұжырымдар

15. Түркі тілдері дамуындағы алтай дәуірі.

Орал-Алтай тілдерінің генетикалық теориясы мен ұстанымдары;
Орал-Алтай тілдерінің типологиялық зерттелулері;
Орал-Алтай тілінің лексика-семантикалық зерттеу әдістері;
Орал тілдік семьясы негіздері мен ұстанымдары теориясы;
Алтай тілі тобының теориялық негіздері мен методикалық ұстанымы

16. Түркі халықтары мәдениетіне сыртқы өркениеттердің ықпалы.

Түркі тілінің дамуында наным сенімдер мен діни мәдениеттердің орны;
Түркілік мәдениетте Ислам мәдениетінің ықпалы;
Түркі мәдениетінде тәңірішілік, шамандық, манехейлік нанымдардың орны;
Түркі мәдениетінде архетиптік діни наным-сенімдердің қалыптасуын анықтау әдіснамалары;
Түркі халықтарында наным-сенім мәселесі, ислам мәдениетінің қалыптасуы

17. Түркі тілдері дамуындағы көне түркі дәуірі.

Көне түркі ескерткіштерін ареал бойынша классификациялау;
Енисей ескерткіштерінің тілдік және жанрлық сипаты;
Күлтегін кіші және үлкен жазуының графикалық ерекшеліктері;
Көктүрік жазба ескерткіштерінде хронология мәселелері;
Талас ескерткіштері және олардың эпиграфикалық сипаты

18. Түркі тілдері дамуындағы орта ғасыр дәуірі.

Орта ғасыр ескерткіштерінің диалектілік ерекшеліктері;
Қашағаридің «Дивани лугат ит-турк» еңбегіндегі сөздер типологиясының құрастыру принциптері;
Баласағұнның «Кудатгу билик» еңбегінің дидактикалық сипаты;
«Алтын йарук» ескерткішінің жанрлық сипаты;
Яссауидің «Дивани Хикмет» ескерткіші тілінің стилі;
Йугнеки «Хибат ул хакаик» ескерткішінің жанрлық ерекшелігі

19. Түркі тілдері тобы классификациясының тілдік сипаты.

Қыпшақ тілдері тобының морфологиялық сипаты;
Қарлұқ тілдері тобының фонологиялық ауытқушылықтары;
Оғыз тілдік тобының грамматикалық ерекшеліктері;
Бұлғар тілдер тобының архаикалық сипаты.
Сібір түркі тілдер тобының аретиптік лексикалық базасы

20. Қазіргі түркі мемлекеттерінің әдеби тілдері мен зерттелу мәселесі.

Түрік тілі мен әдебиетінің зерттелуі мен әдістемесі;
Қазіргі Қырғыз, Қазақ тілдерін зерттеу методологиясы;
Зманауи Азербайжан, Түркімен тілдерінің әдеби тіл ретінде зерттелуі;
Модер Ұйғыр, Өзбек тілдерін зерттеу әдістемесі;
Татар, Башқұрт және Гагауыз тілдерінің әдеби тіл ретінде зерттеу

«Түркі тілдеріндегі лексика-фразеологияның негіздері»

1. Түркі лексикология мен лексикографиясы.

Түркі тілдері лексикологиясының теория-методологиясы;
Түркі тілдерінің лексикалық қорының синхронды-диахронды зерттелуі;
Ескерткіш тілінде түркілік лексиканың эквиваленттік көрсеткіші;
Жазба ескерткіштер лексикасының диалекто-семантикалық ерекшеліктері;
Түркі әдебиетінде фразеологиздердің зерттелу әдіснамалары;

2. Түркі тілдерінің лексика-морфологиялық құрылымы.

Түркі лексикасының ортақ морфологиялық құрылымы;
Жалғамалы тілдерің лексика-морфологиялық қорында сөз жасам ерекшеліктері;
Тарихи ескерткіштер тілінің лексико-семантикалық ерекшеліктері.
Сөздің және ұғымның лексикалық мағынасы.
Түркі тілдері лексикалық қорында кірме тілдерің орны.

3. Түркі тілдерінде қалып сөздер мен сөз тіркестері.

Түркілік лексикалық этикет қалыптары мен тарихи көрінісі;
Лексикология-семасалогия қатынасы тұрғысынан түрік тілдері.;
Түркі тілдерінде мақал-мәтелдер мен қалып сөздердің зерттелуі;
Түркі әдебиетінде сөз тіркестері мен лексикалық құрылымдар;
Тарихи лексиканың лексика-семантикалық ерекшеліктері;

4. Түркілік лексиканың семантикалық ерекшеліктері.

Түркі тілдерінде омонимдердің функциональды қызыметтері;
Түркі тілдеріндегі синонимдердің әдеби жанырларда көрінісі;
Түрік әдебиетінде онтонимдердің қолданысы мен зерттелуі;
Түркі тілдеріндегі омонимдер мен омофондар;
Лексикалық қордың сыртқы ықпалдар арқылы түрленуі;

5. Түркі тілдері лексикографиясы.

Түркі тілдері лексикографиясының тарихы;
Тарихи түрік лексикографиясының зерттелуі;
Орта ғасырлық лексикографиялық жәдігерлер;
Түркі әдебиетінде сөздік жасау мәдениетінің қалыптасуы;
Сөздік түрлері мен құрылымдық ерекшеліктеріне қарай классификациясы

6. Түркі тілдерінде лексиканың құрамдық ерекшеліктері.

Түркі тілдерінде араизмдер;
Түркілік лексикалық қорда синонимдер;
Түркі тілдерінде антонимдердің қолданысы;
Заманауи түрік тілдерінде неологизмдер;
Түркілік лексикаға ортақ историзмдер

7. Лексикалық синонимия құрылымы.

Түркі тілдеріндегі лексикалық синонимия;
Түркі тілдеріндегі синонимдер типі;
Түркі тілдеріндегі синонимия және полисемия;
Түркі тілдеріндегі контекстуалды синонимдер;
Түркі тілдерінде кірме сөздер негізінде синонимдер

8. Түркі тілдер жүйесіндегі лексикалық антономия.

Түркі тілдеріндегі антонимдер;
Түркі тілдеріндегі антонимдер мен полисемия;
Түркі тілдеріндегі контекстуалды антонимдер;
Түркі лексикасында кірме сөздер антонимдер;
Түркі лексикалық қорында антонимдерің құрылымы

9. Түркі лексикасының архетиптік құрылымы.

Түркі тілдеріне ортақ архетип лексемалар;
Түркілік архетип лексемалардың басқа тілдерге ықпалы;
Түркі лексемасында түбірлік жанұя мәселесі;
Түркі лексикалық қорында семантикалық өзгерістер;
Лексика-морфологиялық құрылымда түбіртек мәселесі

10. Түркі лексикасының қалыптасуы.

Қазіргі түркі тілдерінің лексикасының пайда болуы;

Лексикалық кластрлер(архаизм, неологизм, историзмдер)
Түркі тілі лексикасында кірме сөздер(қытай, маңғол,парсы,араб,орыс т.б.)
Кірме сөздердің фонетикалық және морфологиялық ерекшеліктері;
Кірме сөздердің аударма және калка жолымен кіруі

11.Түркі тілдері лексикасының қолдану аясы.

Түркі лексикасында көнерген сөздер;
Түркі тілдері лексемасында семантикалық ауытқулар;
Түркі лексикасының поэзиядағы жанырлық-стилдік ерекшеліктері;
Түркі тілдеріндегі неологизмдер және олардың типтері;
Түркі тілдеріндегі көне сөздер мен неологизмдердің стилистикалық қолданылу ерекшеліктері

12. Қазіргі түркі тілдеріндегі қолданыс аясы тар сөздердің қолдану ерекшеліктері.

Қазіргі түркі тілдеріндегі қолданыс аясы тар сөздер;
Түркі тілдеріндегі диалектизмдер және олардың типтері;
Диалектизмдер диалектизмдердің мағыналық ерекшеліктері;
Түркі тілдеріндегі терминологиялық және кәсіби лексика;
Түркі тілдеріндегі жаргон және аргондық лексика

13. Түркі лексикасының стилистикалық саралануы.

Түркі лексикасының стилистикалық саралануы;
Түркі сөздерінің стилистикалық бояуы;
Түркі сөздерінің эмоционалдық-эксперессивтік бояуы;
Стилистикалық бояуы бар лексиканың сөйлеу тіліндегі қолданысы;
Түркі тілдеріндегі лексикалық тіркесімділік

14. Түркі тілі этимологиясы.

Түркі тілдеріндегі этимологиялық принциптер;
Түркі тілдеріндегі этимологиялық сөздіктер;
Түркі лексика-морфологиялық құрылымының этимологиялық зерттелуі;
Этимология саласында түбіртек, жұрнақ, жалғау үйлесімдігін;
Түркі этимологиясының даму тарихы

15. Түркі тілдерінің лексикографиясы.

Лұғаттар тарихы (салыстырмал-тарихи экскурс);
Мақсатына және құрылымына қарай сөздік түрлері;
Кәсіби тақырыптық сөздіктер;
Көп тілді сөздіктер;
Түсіндірмелі сөздіктер

16. Түркі тілдерінің фразеологиясы.

Түркі тілдерінде фразеологизмдер;
Түркі фразеологиясының зерттеу теория-методикасы;

Халық ауыз әдебиетінде фразеологизмдердің зерттелуі.
Түркілік фразеологизмдердің синтаксис-морфологиялық құрылымы;
Фразеологизмдерде семантикалық таным

17. Фразеологтық оралымдардың семантикалық тұтастығы.

Фразеологиялық қалыптарды семантикалық тұрғыдан сыныпталуы;
Фразеологиялық тұтастық (идиома);
Фразеологтық бірлік;
Фразеологиялық тіркес;
Түркілік фразеологиялық қалыптарда ұлттық танымдар

18. Фразеологиялық оралымдардың құрылымы.

Фразеологиялық оралымдардың құрылымдық типтері.
Сөйлем типіндегі фразеологиялық оралымдар
Құрылымы тұрғысынан сөз тіркестеріне сәйкес келетін фразеологиялық оралымдар.

19. Фразеологиялық оралымдардың пайда болуы.

Фразеологиялық оралымдардың пайда болуы тұрғысынынан топтастыру.
Байырғы түркі тіліндегі фразеологизмдер.
«Кірме фразеологизмдер» туралы түсінік.
«Фразеологиялық калька» туралы түсінік.

20. Этнолингвистика және тілдің қаланған бірліктері.

Фразеологизмдердің этнолингвистикалық аспектісі.
Түркі тілі фраземикасындағы этномәдени компоненттер.
Фразеологизмдер семантикасындағы лингвокультуремалар.
Фразеологиядағы мәдени коннотация көріністері.

21. Фраземика мен лексикадағы мәдени коннотациялық тілдік бірліктер.

Түркі тілдеріндегі флора және фауна.
Түркі тілдеріндегі түр- түсті білдіретін лексикалық бірліктер.
Ономастикалық лексикадағы этнолингвистикалық потенциал.
Түркі тілдері фразеологиялық жүйесіндегі ұлттық-мәдени ерекшеліктер.

22. Фразеологтық оралымдардың лексикалық құрамы.

Фразеологиялық оралымдарды лексика-семантикалық тұрғыдан топтастыру.
Фразеологиялық тұтас мағынаның фразеология құрамындарғы сөздер мағынасымен ара қатысы.
Фразеологиялық ұя.
Фразеологиялық сөздіктердің лингвистикалық құны

23. Фразеологиялық оралым – тілдік бірлік.

Фразеологиялық оралым туралы жалпы түсінік.
Фразеологиялық оралымның құрылымы.

Фразеологиялық оралымдағы көпмағыналылық.

Фразеологиялық синонимдер.

«Қазіргі түркі тілдес мемлекеттердің халықаралық қатынастар»

1. Халықаралық қатынастарды оқытудағы теориясы мен практикасы.

«Халықаралық қатынастар» мен «әлемдік саясат» түсінігі;

Халықаралық қатынастардағы теориялық негіздері;

Халықаралық қатынастардың оқыу-әдістемелер;

Түркі мемлекеттерінің саяси-экономикалық қатынастары;

Түркі халықтарының интеграциясы

2. Халықаралық қатынастар теориясы мен парадигмалар.

Халықаралық қатынастар негіздері мен теориясы;

Түркі халықтарының мәдени-әлеуметтік қатынасының зерттелуі;

Түркі тарихында халықаралық қатынастар мәселесі;

Түркі халықтарының этникалық қарым қатынастары;

Түркі халықтары тарихында ұлтаралық байланыс дәстүрі

3. Түркі мемлекеттерінің мәдени ықпалдастығы.

Халықаралық ұйым ретінде ТҮРКСОЙ;

Түркілік мәдени жәдігерлердің халықаралық деңгейде танылуы;

Түркі халықтары рухани жәдігерлерін жаңарту, қорғау және таныту мәселелері;

Түркі музейлік және нумизматикалық жәдігерлерді сақтау;

Түркі халық өнерінде зергерлік және қол өнерінің дамуы;

4. Түркі мемлекеттерінің саяси-экономикалық қарымқатынасы.

Түркі мемлекеттерінің саяси пратформасы;

Түркі саясатының әлемдік аралда орын алуы;

ТүркіПА халықаралық ұйымы және мақсаты;

Егеменді түркі халықтарының халықаралық қатынасы;

Түркі әлемі және түркі тектес мемлекеттер саяси атауының қалыптасуы

5. Еуроазия кеңістігінде түркі мемлекеттерінің геосаяси қозғалыстары.

Еуразия түркі мемлекеттерк сыртқы саясаттары;

Хандық дәуірден мемлекеттік дәуірге саяси қозғалыстар;

Тарихта түркі мемлекеттерінің геосаяси ұстанымдары;

Евразия геосаяси теориясы және Евразиялық экономикалық одақ;

Евразия экономикалық одақтағы түркі тілдес мемлекеттердің рөлі;

6. Түркі мемлекеттерде халықаралық қатынастар жүйесін дамыту мен қалыптастыру рөлі.

Түркі мемлекеттерінің кедендік мәселелері;

Түркі мемлекеттерінің халықаралық деңгейде жол және қатынас мәселелесі;

Еуразиялық кедендік байланыстардың түркі әлемі геосаяси ықпалы;

түркі әлемінде әуе және теңіз жолында логистика мәселесі

7. Түркі тілдес мемлекеттердің әлем экономикасындағы орны.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттерінің ықпалдасу үдерістері және Одағының құлауы;

Түркі мемлекеттерінің ынтымақтастық кеңесінің дамуы мен қалыптасуы және еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердің ықпалдастық үдерістеріндегі рөлі;

ТМЫК келешегі;

ТүркПА халықаралық ұйымының рөлі

8. Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттер ТМЫК рөлі.

ТМЫК қалыптасу алғышарттары мен себептері.

ТМЫК негізгі қызметтері.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі ТМЫК келешегі.

ТМЫК Түркияның рөлі.

9. Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі Түркияның рөлі.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі Түркияның ішкі саясатының ерекшеліктері.

ТМЫК Түркияның рөлі.

Евразия экономикалық одақтағы Түркия интеграциясының келешегі (ЕЭО).

10. Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі этникалық және мемлекет аралық шиеленістер.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі этника аралық шиеленістер.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі мемлекет аралық шиеленістер.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі этникалық және мемлекет аралық шиеленістерді реттеуде ТМЫК рөлі.

11. Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі Астана саясаты мен ТМЫК Қазақстанның рөлі.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі Қазақстанның ішкі саяси ерекшеліктері.

ТМЫК Қазақстанның рөлі.

ТМЫК Қазақстан саясатының келешегі.

12. Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі ЕЭО рөлі.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттердегі ықпалдастық үдерістерінің даму келешегі мен бағыттары.

ЕЭО дамуы мен қалыптасу тарихы.

ЕЭО түркі тілдес мемлекеттер келешегінің интеграциясы.

13. Халықаралық геосаяси үдерісте Түркі мемлекеттер және Кавказ халықтары.

Түркия мен Әзербайжан арасындағы саяси-экономикалық және мәдени қарым-қатынас

Түркия мен Әзербайжан арасындағы дипломатиялық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Әзербайжан арасындағы қауіпсіздікті дамыту ерекшеліктері.

Түркия мен Әзербайжан арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Әзербайжан арасындағы мәдениет, ғылым және білім саласындағы даму ерекшеліктері.

Түркия мен Әзербайжан арасындағы энергетикалық қатынастардың келешегі.

14. Орта Азия түркі халықтарының түркі әлемі саяси-экономикалық қатынастары.

Түркия мен Қазақстан арасындағы саяси, экономикалық және мәдени даму мен тарихи қалыптасуы.

Түркия мен Қазақстан арасындағы дипломатиялық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Қазақстан арасындағы қауіпсіздікті дамыту ерекшеліктері.

Түркия мен Қазақстан арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Қазақстан арасындағы мәдениет, ғылым және білім саласындағы даму ерекшеліктері.

15. Түркия мен Өзбекстан арасындағы саяси, экономикалық және мәдени қатынастардың келешегі мен қазіргі жағдайы.

Түркия мен Өзбекстан арасындағы саяси, экономикалық және мәдени даму мен тарихи қалыптасуы.

Түркия мен Өзбекстан арасындағы дипломатиялық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Өзбекстан арасындағы қауіпсіздікті дамыту ерекшеліктері.

Түркия мен Өзбекстан арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Өзбекстан арасындағы мәдениет, ғылым және білім саласындағы даму ерекшеліктері.

Түркия мен Өзбекстан арасындағы энергетикалық қатынастардың келешегі.

16. Түркия мен Түркіменстан арасындағы саяси, экономикалық және мәдени қатынастардың келешегі мен қазіргі жағдайы.

Түркия мен Түркіменстан арасындағы саяси, экономикалық және мәдени даму мен тарихи қалыптасуы.

Түркия мен Түркіменстан арасындағы дипломатиялық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Түркіменстан арасындағы қауіпсіздікті дамыту ерекшеліктері.

Түркия мен Түркіменстан арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Түркіменстан арасындағы мәдениет, ғылым және білім саласындағы даму ерекшеліктері.

Түркия мен Түркіменстан арасындағы энергетикалық қатынастардың келешегі.

17. Түркия мен Қырғызстан арасындағы саяси, экономикалық және мәдени қатынастардың келешегі мен қазіргі жағдайы.

Түркия мен Қырғызстан арасындағы саяси-экономикалық және мәдени даму мен тарихи қалыптасуы.

Түркия мен Қырғызстан арасындағы дипломатиялық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Қырғызстан арасындағы қауіпсіздікті дамыту ерекшеліктері.

Түркия мен Қырғызстан арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Қырғызстан арасындағы мәдениет, ғылым және білім саласындағы даму ерекшеліктері.

Түркия мен Қырғызстан арасындағы энергетикалық қатынастардың келешегі.

18. Түркия мен Ресейдегі түркітілдес халықтардың саяси-экономикалық және мәдени қатынастардың келешегі мен қазіргі жағдайы.

Түркия мен Ресейдегі түркі тілдес халықтар арасындағы саяси, экономикалық және мәдени даму мен тарихи қалыптасуы.

Түркия мен Ресейдегі түркі тілдес халықтар арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың даму ерекшеліктері.

Түркия мен Ресейдегі түркі тілдес халықтар арасындағы мәдениет, ғылым және білім саласындағы даму ерекшеліктері.

19. Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттеріндегі ҚХР сыртқы саясаты.

Қытайдың ерте орта ғасырда түркі тілдес халықтармен саяси, экономикалық және мәдени байланысының даму тарихы.

Цин империясы және түркі тілдес мемлекеттер: саяси, экономикалық және мәдени қатынастардың даму ерекшеліктері.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттеріндегі ҚХР саясаты.

ҚХР мен Орталық Азиядағы түркі тілдес халықтармен энергетикалық ынтымақтастығының келешегі мен қазіргі жағдайы.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттеріндегі ШЫО келешегі.

ҚХР және Синьцзяндағы түркітілдес халықтар сепаратизмі.

20. Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттерге ЕО сыртқы саясаты.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттерге ЕО саясаты.

ЕО және Еуропадағы Орталық Азия мен Әзербайжанның энергетикалық жобалар.

ЕО және Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттеріндегі геосаяси жобалар.

Еуразия кеңістігіндегі түркі тілдес мемлекеттеріндегі этника аралық шиеленістерді реттеудегі ЕО рөлі.

5. Дайындалу үшін ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

Негізгі әдебиет:

1. Аманжолов А.С. Түркі филологиясы және жазу тарихы. – Алматы, 2006.
- Ибатов А. Түбі бір түркі тілі. – Алматы, 2003.
3. Егеубаев А. Диуани лұғат ат-түрк. – Алматы, 2001.
4. Айдаров Г. Көне түркі жазба ескерткіштер тілі. – Алматы, 2006.
5. Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности, – М., Л., 2004.
6. Малов С.Е. Енисейская письменность тюрков. Изд. АН СССР. – М., Л., 2002.
7. Дыйқанов Қ. Қырғыз тіліндегі үндүүләр. – Бишкек, 2010.
8. Поливанов Д. К вопросу о долгих гласных в общетюркском праязыке. – М., 2007.
9. Батманов И.А. Язык енисейских памятников древнетюркской письменности. – Бишкек, 2006.
10. Рясянен М. Материалы по исторической фонетике тюркских языков. – М., 2001
11. Томанов М. Қазақ тілінің тарихи грамматикасы. – Алматы, 2008.
12. Айдаров Ғ., Құрышжанов Ә., Томанов М. Көне түркі жазба ескерткіштерінің тілі. – Алматы, 2001.
13. Айдаров Ғ. Күлтегін ескерткіші. – Алматы, 1995.
14. Базылхан Б. Қазақ және монғол тілдерінің салыстырмалы грамматикасы. – Алматы, 2000.
15. Баскаков Н.А. Введение в изучение тюркских языков. – М., 1984.
16. Сравнительно-историческая грамматика тюркских языков. Фонетика. – М., 1984.
17. Сравнительно-историческая грамматика тюркских языков. Морфология. – М., 1988.
18. Сағидолдақызы Г. Түркі (қазақ) және монғол халықтарының тарихи-мәдени байланыстарының топонимияда бейнеленуі. – Алматы, 2000.
19. Структура и история тюркских языков. – М., 1971
20. Ergin M. Üniversiteler için Türk Dili. İst. – 2000
21. Bangoğlu A. Türkçe grameri. İst. – 1972.
22. Genca T. Türk Dili grameri. – Ankara, 1972.
23. Güneş S. Türk dili Bilgisi. – İzmir. 2003.
24. Кононов А.Н. Грамматика современного турецкого литературного языка. – М – Л., 1956.
25. Цыганков П.А. Теория международных отношений. – М.: Гардарики, 2004.
26. Теория международных отношений на рубеже столетий / Под ред. Буса К., Смита С. – М., 2002.
27. Современные международные отношения: Учебник / Под ред. Торкунова А.В., Мальгина А.В. – М., 2012.
28. Дугин А. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. Мыслить пространством. – М., 2000.

29. Геополитики и геостратеги. Хрестоматия. В 5-и частях / Под ред. Б.А. Исаева. – СПб., 2003-2004.
30. Финкель К. История Османской империи. – М., 2010.
31. Киреев Н.Г. История Турции. XX в. – М., 2007.
32. Шаган Натали. Пантюркизм от Анкары до Баку. – Ереван, 1991.
33. Сотниченко А.А. Расцвет и закат пантюркизма. – СПб, 2008.
34. Сваранц А. Пантюркизм в геостратегии Турции на Кавказе. – М., 2002.
35. Трофимов Д.А. Внешняя политика Ирана и Турции в ЦА (На примере Узбекистана). – М., 2001.
36. Давутоглы А. Стратегическая глубина. – М., 2001.

Қосымша әдебиеттер

1. Аманжолов А.С. Глагольное управление в языке древнетюркских памятников. – М., 2012
2. Аманжолов А.С. Тюркская руническая графика (методическая разработка). – Алматы, 1980 (ч. I), 1981 (ч. II), 1985 (ч. III).
3. Аманжолов А.С. Көне түркі ескерткіштерінің тілі туралы // ҚазМУ хабаршысы. Шығыстану сериясы. №5, 1998. –10-15б.
4. Аманжолов А.С. История и теория древнетюркского письма. Алматы, 2003.
5. Ахметов М.А. Глагол в языке орхоно-енисейских памятников (в сравнительном плане с современным башкирским языком). – Саратов, 2001
6. Есенқұлов А. Көне түркі жазба ескерткіштеріндегі қосымшалар. - Алматы 2009.
7. Кондратьев В.Г. Грамматический строй языка памятников древнетюркской письменности VIII-XI вв. – Л., 1981.
8. Кононов А.Н. Грамматика языка тюркских рунических памятников VII-IX вв. – Л., 1980.
9. Кормушин И.В. Тюркские енисейские эпитафии. Тексты и исследования. – М., 1997.
10. Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности. – М.–Л., 2012.
11. Малов С.Е. Енисейская письменность тюрков. – М.–Л., 2007.
12. Малов С.Е. Памятники древнетюркской письменности Монголии и Киргизии. – М.–Л., 2005.
13. Насилов В.М. Язык орхоно-енисейских памятников. – М., 2006.
14. Насилов В.М. Древнеуйгурский язык. – М., 2003
15. Насилов В.М. Язык тюркских памятников уйгурского письма XI-XV вв. – М., 2004
16. Орхонские надписи. Кюль-тегин. Билге-каган. Тоньюкук. Составитель и научный редактор: А.Аманжолов. Семипалатинск (Семей), 2001.
17. Щербак А.М. Огуз-наме. Мухаббат-наме. – М., 2009
18. Щербак А.М. Грамматический очерк языка тюркских текстов X-XIII вв. из Восточного Туркестана. – М.–Л., 2001.
19. Дудина Л.Д. Турецкий язык: учебное пособие. – Москва, 1993.
20. П.И.Кузнецов. Учебник турецкого языка. Начальный курс. – Москва, 2000.
21. П.И.Кузнецов. Учебник турецкого языка. Завершающий курс. – Москва, 2000.

22. Aksan D.«Türkçenin Gücü» Bilgi Yayınları. – Ankara, 2001
23. Aksan D. «Her Yönüyle Dil» TDK Yayınları. – Ankara, 2000
24. «Türk Dili Üzerine Araştırmaları» TDK Yayınları, 1,2 Cilt. - Ankara, 1995
25. Румер Е., Тренин Д., Хуашен Ч. Центральная Азия: взгляд из Вашингтона, Москвы и Пекина. – М., 2008.
26. Лаумулин М. Центральная Азия в зарубежной политологии и геополитике. Т. I: Центральная Азия и Казахстан в современной политологии. – Алматы: КИСИ, 2005.
27. Шерьязданова К. Г. Современные интеграционные процессы: учебное пособие. – Астана: Академия государственного управления при Президенте РК, 2010.
28. Кушкумбаев С. К. Центральная Азия на путях интеграции: геополитика, этничность, безопасность. – Алматы, 2002.
29. Евразийская стратегия суверенного Казахстана / Под ред. Б. К. Султанова. – Алматы: КИСИ, 2005.